

Bogoslovska smotra, 84 (2014.) 3, 427–446

GOVORI I POZDRAVI NA SVEČANOM OTVARANJU

54. Teološko-pastoralnog tjedna 28. siječnja 2014.

KARDINAL JOSIP BOZANIĆ

Nadbiskup zagrebački i metropolit, veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Srdačno pozdravljam sudionike i goste 54. Teološko-pastoralnog tjedna, što ga od 28. do 30. siječnja, u Međubiskupijskom sjemeništu u Zagrebu, organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu na temu »Siromašna Crkva – Crkva za siromašne u novoj evangelizaciji«. Kao zagrebački nadbiskup i veliki kancelar KBF-a, radujem se što na ovom jedinstvenom skupu Katoličke crkve u hrvatskom narodu sudjeluju biskupi, svećenici, đakoni, redovnici i redovnice, kao i vjernici laici, koji su ovamo došli iz cijele Hrvatske, iz Bosne i Hercegovine, Srbije, posebno iz Srijema i Bačke, te Boke Kotorske, kao i iz drugih europskih zemalja. Svima želim dobrodošlicu, ugodan boravak u Zagrebu i blagoslovljeno sudjelovanje na Tjednu.

Posebno pozdravljam kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa i metropolita vrhbosanskog, mons. Alessandra D'Errica, apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj, te mons. Stanislava Hočevara, nadbiskupa i metropolita beogradskog. Radosna srca pozdravljam predsjednika Hrvatske biskupske konferencije mons. Želimira Puljića, sve nazočne nadbiskupe i biskupe, više redovničke poglavare i poglavarice, kao i predstavnike sestrinskih Crkava, kršćanskih zajednica i drugih religija nazočne na ovom zagrebačkom Tjednu.

Radost mi je pozdraviti među nama prisutnu ravnateljicu Agencije za znanost i visoko obrazovanje prof. dr. sc. Jasminu Havranek. S osobitim poštovanjem pozdravljam veleučenog gospodina rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Aleksu Bjeliša i veleučenog gospodina rektora Hrvatskoga katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Željka Tanjića. Izraze poštovanja i dobrodošlice izražavam predstavnicima državnih i gradskih vlasti, posebno našem gradonačelniku gospodinu Milanu Bandiću, kao i svim gostima.

Naslov ovogodišnje teme »Siromašna Crkva – Crkva za siromašne u novoj evangelizaciji« usko je povezan uz riječi, znakove i program pape Franje. On nije izabrao svoje ime samo iz pobožnosti prema popularnom svecu

kršćanske baštine. Njegovo je ime i program. Papa Franjo želi Crkvu siromašnu za siromašne.

Sveti Franjo Asiški je kao malo tko ušao u misterij siromaštva stvorenja. Svako Božje stvorenje sve prima od Boga, koji mu daje postojanje i svako drugo dobro. Pred Bogom sve je dar, a čovjek je najizvrsniji Božji dar. U odnosu na krajnje čovjekovo siromaštvo, Bog je onaj koji ostaje jedino istinsko i postojano čovjekovo bogatstvo.

Siromaštvo ima svoju objektivnu i subjektivnu dimenziju. Papa Franjo ne govori o siromaštvu općenito, kako bi to on rekao, o apstraktnom siromaštvu koje i ne postoji. Siromaštvo je tijelo siromašnog Isusa, a prepoznajemo ga u gladnom djetetu, u onomu koji je bolestan, u nepravednim društvenim strukturama. Kršćanin se treba spustiti do tijela Isusova. Ali kršćanin ne smije dopustiti da mu blagostanje oduzme nadu, da ga duh blagostanja na kraju dovede do toga da izgubi smisao života.

Za Svetog Oca su nada i siromaštvo usko povezani. Jer siromaštvo je lijek za lijenost, a lijenost je nedostatak nade. Ono što, prema Papi, nedostaje zapadnome svijetu jest nada i zato se nalazi u stanju kolektivne lijenosti. Lijenost je umor duha, tromost i bezvoljnost za ono što se tiče Božjih stvari.

Stoga papa Franjo hrabro poziva: »Ne dajte da vam ukradu nadu! Molim vas, ne dopustite da vam je ukradu! A tko će ti ukrasti nadu? Duh svijeta, bogatstvo, duh ispraznosti, oholost, uznositost« (Govor, 7. lipnja 2013.). Za papu Franju opredjeljenje Crkve za siromahe je bitno, jer za kršćane siromaštvo nije sociološka, ni filozofska, ni kulturna, već teološka kategorija. To je put evangelizacije, navještaja Radosne vijesti.

Draga braćo i sestre, neka nam promišljanja ovoga Tjedna budu poticaj na širenje obzorja i poziv na otkrivanje znakova vremena, kako bismo se otvorili djelovanju Duha Svetoga, svjesni da je Crkva u svim svojim članovima pozvana na trajnu obnovu i obraćenje.

Stoga odajem priznaje Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu koji je ove godine odabrao temu »Siromašna Crkva – Crkva za siromašne u novoj evangelizaciji«. Sa željom da ovaj znanstveni i pastoralni skup urodi duhovnim plodovima za vjernike i sav hrvatski narod, čestitam našem Fakultetu na organizaciji 54. Teološko-pastoralnog tjedna te izražavam zahvalnost svima koji će stručnim sudjelovanjem pridonijeti promišljanju aktualne teme za život Crkve.

MONS. ALESSANDRO D'ERRICO
Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj

Radostan sam što mogu sudjelovati na otvaranju 54. Teološko-pastoralnog tjedna, koji se održava u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Čast mi je prenijeti svim sudionicima blagoslov pape Franje, koji udjeljuje prije svega kardinalu Josipu Bozaniću, velikom kancelaru i don Tončiju Matuliću, dekanu.

Tema ovog tjedna »Siromašna Crkva – Crkva za siromašne u novoj evangelizaciji« osobito je značajna, jer se uklapa u kontekst sugestivnih pastoralnih uputa koje je papa Franjo želio dati univerzalnoj Crkvi od samog početka svojeg pontifikata. Stoga želim s vama podijeliti veliku radost zbog odabira ove teme, što još jednom potvrđuje duboke veze zajedništva Crkve Božje koja je u Hrvatskoj sa Svetom Stolicom i sinovske odanosti prema Petrovu nasljedniku.

Htio bih nadodati da mi se ova tema čini vrlo aktualnom: zbog pastoralnih izazova pred kojima se nalazimo, u okviru dubokih preobrazba koje su se dogodile minulih godina, a i zbog novih vidika koji su se otvorili nakon potpune integracije Hrvatske u Europsku uniju. Uvjeren sam da će razmišljanja koja će predstaviti uvaženi izlagači na ovom Tjednu pridonijeti još većoj odgovornosti različitih sastavnica naroda Božjeg, u ovom novom razdoblju evangelizacije koju živimo, i prema kojoj je usmjeren naš pogled pun nade.

Moja želja i molitva jesu da ovaj Tjedan urodi bogatim plodovima, ne samo za Zagrebačku nadbiskupiju, nego za cijelu Crkvu u Hrvatskoj i za kršćanske zajednice izvan Hrvatske koje su ovdje predstavljene. Hvala.

PROF. DR. SC. ALEKSA BJELIŠ
Rektor Sveučilišta u Zagrebu

Uzoriti gospodine kardinale i veliki kancelare,
Štovani gospodine nuncije,
Štovani gospodine dekane i suradnici
Preuzvišena gospodo biskupi,
Štovani gospodine gradonačelnice,
Štovani uzvanici, štovani sudionici Teološko-pastoralnog tjedna,
Kolegice i kolege, profesori i studenti,

Čast mi je i zadovoljstvo pozdraviti vas i ove godine vas u ime Sveučilišta u Zagrebu na početku 54. Teološko-pastoralnog tjedna. Posebno mi je drago što, ne skrivajući ponos, ponovno mogu istaknuti važnu ulogu koju u organizaciji ovih okupljanja ima naš Katolički bogoslovni fakultet. Želim zahvaliti dekanu i svim kolegicama i kolegama profesorima, nastavniciima i studentima koji su sudjelovali u pripremi ovogodišnjeg Tjedna.

Konačno želim najljepše zahvaliti neposrednim organizatorima što su mi omogućili obratiti vam se, podijeliti s vama nekoliko kratkih i jednostavnih dojmova o temi ovogodišnjeg Tjedna, dojmova o siromaštvu, siromasima, siromašnoj Crkvi i njezinoj zadaći nove evangelizacije u današnjem vremenu, ali i o novom siromaštvu koje nam sadašnjica nosi.

Tema ovogodišnjeg Teološko-pastoralnog tjedna prije svega je tema naših srca; u crpkama s mehanizmom koje za nas rade cijeli naš život, jednako tako ugrađen je i poriv da se nađe načina pomoći ugroženima: nahraniti ih, udomiti ih, utopli ih, obrazovati ih da bi mogli dostojanstveno živjeti i pomoći drugima da žive. Poslanje pomoći, milosrđa, uz spomen na kruh naš svagdašnji, koji nije samo za nas već i za nama bližnje, koji nam se svima daruje, sve je to ostalo neizmijenjeno od početaka kršćanstva, ne samo kao *credo* vjere, već i kao poticaj za nikad neprekinutu dobrotu koja stoljećima jednako blagotvorno obogaćuje i darovane i darovatelje.

Današnju je, pak, temu nemoguće odvojiti od novoizabranoga Svetog Oca, pape Franje, koji je, počevši nas od prvog dana svog pontifikata snažno podsjećati na tu drevnu obvezu srca, na tu vertikalnu vjere, nesumnjivo znao da smo u vremenu koje mu nalaže potrebu takvog podsjećanja. Upozorava nas tako da je podsjećanje na siromaštvo imperativ trenutka i da, kada je riječ o siromaštvu, treba ponovno krenuti od srca, jednostavnim riječima koje izravno nalaze put u druga srca.

To je podsjećanje posebno jer se događa u trenutku koji je daleko od toga da bude jednostavno pojmljiv. U vremenu smo u kojemu se u svakom pokušaju suočavanja sa siromaštvom, porobljenošću i obespravljenosti miješaju tabuizirane traume prošlog, i postmodernističke relativizacije sadašnjeg trenutka.

S jedne strane prate sjećanja naših djedova i očeva, nas samih, na nepojmljive strahote totalitarizama, besperspektivnosti i očaja prošlog stoljeća koje i nisu bile drugo nego inferalni završni deliriji kratkih ali žestokih putanja od gnjevnih i zanosnih pobuna u ime obespravljenih, do žicom ograđenih prostora poniženja, patnji i smrti, do punog nihilizma kao opravdanja za ostvarenje konačnih utopija koje su na početku obespravljeni, pri svijesti ili zavedeni,

budni sanjali, i od kojih nakon otrežnjavanja nije ostalo ništa do utvara o raje-
vima na zemlji s nadljudima, nepogrešivim ljudima, ukratko ništa do ideo-
loških patvorina. Kratak je put od tih sjećanja do strahova od ideologizacije s
fatalnim posljedicama u koje bi se moglo odmetnuti bilo kakvo programsko
sagledavanje siromaštva i nepravde u najširem smislu riječi.

S druge strane novovjeko siromaštvo sve češće uzima krinku lažnog obi-
lja, dužništva nepotrebnog trošenja, nerazlikovanja potrebnog od nepotreb-
nog, nesposobnosti prihvaćanja pomoći bližnjega. Suočeni sa samoizgubljen-
šću u blještavilu novovjekih potrošačkih hramova, sa samobijegom od vlastitih
spoznaja u neprestanom zapljuskivanju redundancijama iz prepunih mrežnih
oblaka, ni gladni, ni promrzli, ni neuki, slutimo kako nam sve teže uspijeva ne
osiromašiti se od nas samih, ne izgubiti svoj identitet, ne nestati u bezličnosti.

Ipak, skloni smo, čak i ako se opet pokažemo naivnima, vjerovati kako je
svako vrijeme jednostavnije nego što nam se čini, svaki pravi odgovor, kako
god put do njega bio težak, jednostavan kad se nađe. Jednako smo tako skloni
pouzdati se u traganja novim čitanjem starih istina kroz iskustvo otvorenog
srca. Novi nam Papa predlaže poći takvim smjerom. Vi ćete bolje znati je li to
i put nove evangelizacije. Ni ovaj Teološko-pastoralni tjedan zasigurno neće
izostaviti to pitanje. Sve što se usudim dodati je kako u njemu vidim iskru
ohrabrenja za svakoga koji u današnjem tegobnom vremenu nije odustao raz-
mišljati.

Svima još jednom hvala na strpljenju koje ste mi ukazali u ovih nekoliko
minuta. Uvijek mi je bila čast govoriti pred ovako uglednim, mudrim i dobro-
namjernim auditorijem, auditorijem sa srcem.

Svako vam dobro!

MILAN BANDIĆ

Gradonačelnik Grada Zagreba

Poštovana ekscelencijo, monsinjore D'Errico,
Uzoriti kardinale Bozaniću, kardinale Puljiću i oci biskupi,
Poštovani nadbiskupe Hočevaru,
Poštovani rektore Sveučilišta, prof. Bjelišu,
Cijenjeni dekane Fakulteta, prof. Matuliću,
Cijenjeni svećenici, teolozi i župnici,
Uvaženi sudionici 54. Teološko-pastoralnog tjedna,

Dragi prijatelji!

Pripala mi je iznimna čast i zadovoljstvo da vas na početku i svečanom otvaranju 54. Teološko-pastoralnog tjedna u Zagrebu najsrdačnije pozdravim i da vam zaželim puno uspjeha u borbi protiv siromaštva.

U skladu sa »znacima vremena«, da upotrijebim ključni izraz i poruku Drugoga vatikanskog koncila, drago mi je da ste u središte vaše pozornosti stavili goruću i tako aktualnu temu suvremenog svijeta, ali i hrvatskog društva, a to je siromaštvo sa svim svojim razornim i negativnim posljedicama za ljudski život, za život svake društvene zajednice.

Naravno da pitanje siromaštva nije samo teorijsko i teološko pitanje nego, prije svega, bolno društveno i praktično pitanje koje pogađa milijune ljudskih sudbina, a vlade i države sve teže izlaze na kraj s uzlaznom krivuljom siromaštva.

Doista, za naše vrijeme i našu društvenu zajednicu, koja se hrva s nago-milananim socijalnim i gospodarskim problemima, važno je čuti što o gorućim socijalnim pitanjima, a posebno posvemašnjem siromaštvu, koje je zahvatilo mnoge naše građane, govore socijalni nauk Katoličke crkve i teološka misao.

Upravo je socijalni nauk Katoličke crkve aktivno djelujući, u svjetskim pa i u hrvatskim razmjerima, stvorio velik pokret u obrani ljudske osobnosti i zaštiti ljudskog dostojanstva, zalažući se za pravednije društvo i pravedniju raspodjelu zajedničkih dobara.

Onako kako ga ja shvaćam, kao čovjek i odgovoran političar, socijalni nauk Crkve, na neki način, poziv je svima nama da u borbi protiv siromaštva gradimo pravednije društvo, da se zalažemo za izgradnju civilizacije ljubavi i da se okrenemo kultu rada.

Jer ona biblijska: »Gdje god ima nepravde, tu nema kršćanskog morala«, vrijedi i danas i ovdje!

Točno je da živimo u društveno-ekonomskoj eri kojom vlada neoliberalni model tržišta, ali baš zato meni je kao gradonačelniku Zagreba ipak bliža općedruštvena dobit i boljitak za sve – za razliku od profilerskog oplođivanja kapitala i zgrtanja velikog bogatstva u rukama pojedinaca.

Najzad, socijalna slika jednog grada ili jedne države toliko je dobra i poželjna koliko čini zbir sretnih ljudi, sretnih obitelji; društvo u kojem svi rade i malo je nezaposlenih; društvo u kojem se cijeni kult rada i radna etika, pa je onda i siromašnijih manje.

A u borbi protiv beznađa i siromaštva sve kršćane i ljude dobre volje snažno ohrabruju riječi pape Franje: »Ne plašite se truda, žrtve i ne gledajte

sa strahom u budućnost; sačuvajte živom nadu: uvijek postoji svjetlo na obzoru!«

I doista, Sveti Otac, omiljeni papa Franjo, živi je dokaz da možemo i trebamo drukčije i mi u Zagrebu, i mi u cijeloj Hrvatskoj, i da vrlo često u tome možemo i uspjeti!

Želim vam puno uspjeha i hvala na pozornosti!

PROF. DR. SC. TONČI MATULIĆ

Dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

*Christus,
quoniam propter vos egenus factus est,
cum esset dives,
ut illius inopia vos divites essetis (2 Kor, 8,9)*

Čast mi je i radost uputiti dobrodošlicu i izraziti srdačne pozdrave svim nazočnima, kao sestrama i braći u Kristu, ili samo kao prijateljima, a na otvaranju 54. Teološko-pastoralnoga tjedna u ime domaćina i organizatora, Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

KBF vas sve raširenih ruku dočekuje i radosna srca pozdravlja. U ovom svečanom trenutku, a u opipljivom ozračju zajedništva natkriljenoga ponosnom i dugom tradicijom naših siječanjskih susreta na Teološko-pastoralnom tjednu, u ime KBF-a Sveučilišta u Zagrebu želim posebno zahvaliti za nazočnost, uputiti dobrodošlicu i od srca pozdraviti, i to na prvome mjestu uzoritoga gospodina kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa i metropolita zagrebačkoga i velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Izražavam dobrodošlicu i upućujem srdačne pozdrave također mons. Alessandru D'Erricu, apostolskome nunciju u Republici Hrvatskoj. Preuzvišeni nuncije, prenesite srdačan pozdrav i izraz dubokoga poštovanja Svetome Ocu papi Franji.

Izražavam dobrodošlicu i upućujem srdačne pozdrave mons. dr. Želimiru Puljiću, predsjedniku Hrvatske biskupske konferencije i nadbiskupu zadarskome te uzoritome gospodinu kardinalu Vinku Puljiću, nadbiskupu i metropolitu vrhbosanskome i velikome kancelaru KBF-a Univerziteta u Sarajevu.

Izražavam dobrodošlicu i upućujem srdačan pozdrav članovima Hrvatske biskupske konferencije, dotično nazočnim hrvatskim nadbiskupima: splitsko-makarskome mons. Marinu, riječkome mons. Ivanu, đakovačko-osječkome mons. Đuri i onome u miru mons. Marinu. Zatim nazočnim hrvatskim biskupima: hvarskome mons. Slobodanu, krčkome mons. Valteru, vojnome mons. Jurju, gospićko-senjskome mons. Mili, šibenskome mons. Anti, požeškome mons. Antunu, varaždinskome mons. Josipu, srijemskome mons. Đuri, križevačkome mons. Nikoli, sisačkome mons. Vladi, bjelovarsko-križevačkome mons. Vjekoslavu, dubrovačkome mons. Mati i porečko-pulskome mons. Draženu te nazočnim pomoćnim biskupima zagrebačkim: mons. Valentinu, mons. Ivanu i mons. Miji.

Izražavam dobrodošlicu i upućujem srdačan pozdrav i nazočnim biskupima iz Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Posebnu dobrodošlicu i srdačne pozdrave upućujem dragim gostima iz Beograda na čelu s beogradskim nadbiskupom i metropolitom mons. Stanislavom Hočevarom.

Iskrenu dobrodošlicu i srdačne pozdrave upućujem svim prisutnim ocima provincijalima, majkama provincijalkama i drugim redovničkim poglavarima i poglavaricama.

Iskrenu dobrodošlicu i srdačne pozdrave upućujem, također, predstavnicima Saveza baptističkih crkava Hrvatske, kao i predstavnicima drugih kršćanskih crkava i zajednica u Republici Hrvatskoj.

Posebnu dobrodošlicu i srdačne pozdrave upućujem predsjedniku Mešihata islamske zajednice u Republici Hrvatskoj gospodinu muftiji doktoru Azizu efendiji Hasanoviću s pratnjom.

Počašćeni smo odazivom na otvaranje 54. TPT-a i dragih nam osoba iz svijeta znanosti i visokog obrazovanja. Na poseban način izražavam dobrodošlicu i upućujem srdačan pozdrav prof. dr. sc. Aleksi Bjelišu, rektoru Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Željku Tanjiću, rektoru Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, prof. dr. sc. Bojanu Baletiću, prorektoru za poslovanje Sveučilišta u Zagrebu i prof. dr. sc. Jasmini Havranek, ravnateljici Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

Srdačan pozdrav upućujem također svim prisutnim dekanima i profesorima drugih katoličkih bogoslovnih fakulteta i visokih teoloških škola u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Toj dobrodošlici i pozdravu pridružujem, također, i sve prisutne dekane i profesore koji nam dolaze iz drugih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu.

I ove smo godine počašćeni nazočnošću osoba iz svijeta politike, državne i lokalne uprave i samouprave. U tom smislu srdačno pozdravljam gospodina Milana Bandića, gradonačelnika grada Zagreba s njegovim najbližim suradnicima (gospođu Vesnu Kusin, zamjenicu gradonačelnika za društvene djelatnosti) te gospodina Franju Dubrovića, tajnika Komisije za odnose s vjerskim zajednicama, osobnoga izaslanika ministra pravosuđa i predsjednika Komisije za odnose s vjerskim zajednicama gospodina Orsata Miljenića.

S nama su, također, i predstavnici sedme sile, ili sredstava društvenoga priopćavanja. Dok ih iskreno pozdravljam, preporučam se da pošteno i objektivno izvijeste hrvatsku, podjednako crkvenu i svjetovnu, javnost o događanju ovogodišnjega Tjedna.

Na samome kraju, a zato jer je to moglo stajati, također, i na samome početku, izražavam iskrenu dobrodošlicu i upućujem srdačan pozdrav svoj braći svećenicima, dijecenzanskim i redovničkim, a posebno cijenjenim župnicima i župnim vikarima. TPT je ponajprije u službi vaše trajne teološko-pastoralne izobrazbe. Drago nam je i počašćeni smo da ste se i ove godine odazvali u velikom broju i došli izbliza i izdaleka, kako iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine tako i iz drugih europskih zemalja, u naš glavni grad Zagreb, dajući time svjedočanstvo našem zajedništvu na putu traženja odgovora na izazove nove evangelizacije.

Uz vas, draga braćo svećenici, srdačno pozdravljam sve nazočne časne sestre redovnice, kao i sve nazočne Kristove vjernike laike, a na poseban način sve nazočne vjeroučiteljice i vjeroučitelje.

Svi ste nam zajedno dobrodošli. Sve vas zajedno srdačno pozdravljam. Dok se preporučam u vašu dobrotu i razumijevanje, želim vam svima ugodan boravak na Šalati, da vas obuzmu lijepi osjećaji i uspomene u ovome drevnom crkvenom zdanju u kojemu se, Bogu hvala, opet susrećemo u prigodi Teološko-pastoralnoga tjedna i to ove godine po 54. put. Susret započinjemo danas na spomen sv. Tome Akvinskoga, anđeoskoga učitelja, čija teološka misao i o ovoj temi ima potencijal nadahnuća i pouke.

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, svjestan svoje odgovornosti u Crkvi i za Crkvu, ali i više od toga, predložio je za temu 54. Teološko-pastoralnog tjedna »Siromašna Crkva – Crkva za siromahe u novoj evangelizaciji«. Reći će se, a već su se mogli čuti takvi komentari, da je temu izdiktirao papa Franjo koji je od svojeg izbora na Petrovu stolicu u ožujku 2013. godine, svojim gestama i svojim riječima skrenuo pozornost Crkve i svi-

jeta na problem i izazove siromaštva, podjednako u Crkvi i u svijetu. Protiv te činjenice nema argumenta. Tema siromaštva dolazi danas iz jednog drugog pravca, ne onog materijalnog siromaštva, nego siromaštva što ga proizvodi društvo obilja i blagostanja. Bogatstvo razvijenih društava uzrokuje siromaštvo duha, ali to siromaštvo, tako nazvano, nije plod Duha Svetoga kao u blaženstvima, nego je pokazatelj nutarnje praznine koja katkada graniči s ispraznošću života i egzistencijalnim besmisлом. Suvremena misao o siromaštvu treba povesti računa i o siromasima koji žive usred blagostanja, koji se kupaju u obilju, ali koji uza sve bogatstvo osjećaju duboku prazninu, samoću, besmisao pa čak i ništavilo.

Kako bilo, a ostajući vjerni istini, treba podsjetiti da je već davno prije pape Franje Drugi vatikanski koncil u središte pozornosti Crkve stavio one posljednje u povijesti čovječanstva, dakle, siromašne. Jer, duboka je i proživljena bila svijest koncilskih otaca o siromašnoj Crkvi i Crkvi siromašnih, koja je, napuštajući trijumfalni oblik, snagom evanđeoske vjere zaronila još dublje u tajnu vlastitoga bitka. Iako Koncil nije donio zasebni dokument ni o siromašnoj Crkvi, ni o siromaštvu u Crkvi, ni o Crkvi za siromašne, tema siromaštva je, ipak, kao evanđeoski nalog i kao zahtjev pastoralne prakse, čudesno promovirana kroz cijeli koncilski nauk. Odatle je sazrijevala misao o siromaštvu i u poslijekoncilskom razvoju socijalnoga nauka Crkve. Stoga, nije pretjerano reći da je koncilsko učiteljstvo Crkve ujedno i koncilsko učiteljstvo siromaštva.

Samorazumijevanje Crkve u svjetlu siromaštva

Izlažući otajstvo Crkve, Koncil je u dogmatskoj konstituciji o Crkvi *Lumen gentium* (LG) izjavio: »Kao što je Krist izvršio djelo otkupljenja u siromaštvu i progonu, tako je i Crkva pozvana da ide istim putem, da saopći ljudima plodove spasenja« (LG 8). Crkva, dakle, ide istim Kristovim putem siromaštva i progona u vršenju svojega božanskog poslanja.

Odmah zatim Koncil nastavlja: »Krist Isus 'nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, [...], nego je uzeo lik sluge' (Fil 2,6) i 'premda bogat, radi nas je postao siromašan' (2 Kor 8,9). Tako i Crkva, premda za izvršenje svoje misije treba ljudskih sredstava, nije ustanovljena da traži zemaljsku slavu, nego da i svojim primjerom širi poniznost i samozatajnost« (LG 8).

Opes humanae ili ljudska sredstva nisu ono za čim Crkva hlepi i čezne na svojem putu ususret Gospodinu koji dolazi. Crkva na prvom mjestu žudi i čezne za bogatstvom Kristova siromaštva. Kristovo bogatstvo je božansko i vječno, neprolazno i nepropadljivo. Kao što se Krist lišio svojega božanski

velikoga bogatstva da može uzeti na sebe ljudsku bijedu i siromaštvo, tako se i Crkva trajno lišava bogatstva s ljudskim likom da može sve potpunije preuzimati Kristovo siromaštvo kojemu je sjedinjeno njegovo božanski veliko bogatstvo.

Siromaštvo, stoga, nije samo *locus theologicus*, nego je ono to zato jer je istinski *locus christologicus*. Otajstvo Krista ne možemo razumjeti bez nutarnje i bitne povezanosti božanskoga i ljudskoga u Kristu koje se otkriva, jezikom apostola Pavla, u nutarnjoj i bitnoj povezanosti božanskoga bogatstva i ljudskoga siromaštva u Kristu. Da bi čovjeka otkupio, Bog je u Kristu uzeo čovjekovo siromaštvo i u njemu jednom zauvijek nastanio Božje bogatstvo. Tako se u Kristu čudesno pomiruju bogatstvo i siromaštvo. Krist, stoga, nije samo primjer i uzor bogatstva i siromaštva, jer je on u isti mah i bogat i siromašan i jer je on u isti mah i bogataš i siromah. Krist je u isti mah *dives perfectus et pauper perfectus* ili savršeni bogataš i savršeni siromah.

To treba vidjeti kao važeće i za Crkvu koja je Crkva od Krista, po Kristu i za Krista ili, jednom riječju, Kristova Crkva. Blago Crkve je u Kristu pa je, stoga, i srce Crkve u Kristu (usp. Lk 12,34). U tom je smislu Koncil izjavio: »Krist je poslan od Oca da 'propovijeda Evanđelje siromašnima... da ozdravlja one koji su skršena srca' (Lk 4,18), 'da traži i spasi ono što je izgubljeno' (Lk 19,10); tako i Crkva pokazuje ljubav prema svima koji su ožalošćeni uslijed ljudske slabosti, dapače u siromašnima i patnicima vidi sliku svoga siromašnog i trpećeg Ustanovitelja, nastoji da olakša njihovu oskudicu, nastoji da u njima služi Kristu« (LG 8). To je učinak siromaštva duha. Crkva traži najprije kraljevstvo Božje, a sve ostalo joj se nadodaje (usp. Lk 12,32).

Sad valja reći da siromaštvo nije samo *locus christologicus*, nego je ono to zato jer je istinski *locus evangelicus*. Otajstvo Radosne vijesti ne možemo razumjeti bez nutarnje i bitne povezanosti evanđelja i siromaštva u Kristu koje se, opet jezikom apostola Pavla, otkriva u nutarnjoj i bitnoj povezanosti evanđeoskoga bogatstva i ljudskog siromaštva u Kristu. Crkva je od Krista ustanovljena i od Krista poslana da svim ljudima naviješta Radosnu vijest koja je u osobi Isusa Krista čudesno pomirena s ljudskim siromaštvom. Crkva, stoga, u vršenju svojega evanđeoskog poslanja i pastoralnog djelovanja ne naviješta samo Isusa Krista koji čovjeku daje savršeno bogatstvo i savršeno siromaštvo, nego u istome vršenju svojega evanđeoskog poslanja i pastoralnog djelovanja Crkva svijetu pruža primjer bogatstva i primjer siromaštva. Duh Kristov koji Crkvu oživljava, podržava i prosvjetljuje čuva je na vrhu gore da poput grada na gori svim ljudima bude uzor bogatstva i uzor siromaštva. Zbog toga siromahe u Crkvi treba priznati i prepoznati kao subjekte, da bi onda i siromasi

izvan Crkve mogli upravo u njoj prepoznati nositeljicu smisla i posrednicu osloboditeljske snage siromaštva.

To se ne smije ispustiti iz vida, jer kad se to dogodi, onda tema siromaštva izaziva nelagodu i neprimjerene reakcije u Crkvi, a ne samo izvan Crkve. Ali kad se Kristovo božansko bogatstvo i Kristovo ljudsko siromaštvo drže skupa, kad se Radosnu vijest o Božjemu kraljevstvu i čovjeka pogođena siromaštvom i raznim oblicima patnje drži skupa, tada se čudesno pokazuje da otajstvo evanđeoskoga siromaštva može biti, radi još tješnjega prianjanja uz Krista, i stvar osobnoga izbora, ali da je ono daleko više od toga. Evanđeosko siromaštvo je sam Isus Krist, kojemu Crkva upravo u siromasima i patnicima služi, a služeći njima Crkva služi siromašnome Kristu patniku koji je, premda bogat, radi nas ljudi postao siromašan. Istinsko kršćanstvo je nezamislivo bez siromaha i siromaštva, jer kao što Krist pripada njima, tako i oni pripadaju Kristu.

Opravdano je nadati se da će predavači, zajedno sa svima vama sudionicima u raspravama i razgovorima osvjetliti dublji smisao siromaštva i ponuditi poneko korisno pastoralno nadahnuće za osmišljavanje nove evangelizacije koju priželjkuje Crkva.

S ovim mislima i željama proglašavam otvorenim 54. Teološko-pastoralni tjedan »Siromašna Crkva – Crkva za siromahe u novoj evangelizaciji« u godini Gospodnjoj 2014.

BRZOJAV SUDIONIKA 54. TEOLOŠKO-PASTORALNOGA TJEDNA
SVETOMU OCU FRANJI

Sveti Oče,

Sabrani pod milosnim vodstvom Velikoga Svećenika Isusa Krista, mi hrvatski biskupi, prezbiteri, đakoni, redovnici i redovnice te vjernici laici iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i iz drugih krajeva Europe, okupili smo se na 54. Teološko-pastoralnome tjednu što ga u Zagrebu od 28. do 30. siječnja 2014. godine organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na temu »Siromašna Crkva – Crkva za siromahe u novoj evangelizaciji«.

U svakodnevnom radu s ljudima osjećamo koliko je potrebno uvijek iznova tražiti nove načine govora i graditi nove mostove sporazumijevanja s današnjim čovjekom, njegovom kulturom i civilizacijom te u društvu punom složenih izazova, s novom snagom i svježinom, naviještati snažnu poruku evanđelja. Kako bi današnji čovjek otkrio i prihvatio Isusa Krista kao svojega spasitelja, potrebno je uvjerljivo i istinsko crkveno zauzimanje za novu evangelizaciju. Potrebno je ozbiljno promišljanje o odgovornostima koje zahtjev za novom evangelizacijom postavlja pred svakoga pojedinog vjernika kao i pred čitavu Crkvu.

U traženju nove etape evangelizacije, pune žara i vitalnosti, na što nas pozivate, posebno mjesto zauzima briga Crkve za siromašne. U apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium* ističete da želite »siromašnu Crkvu za siromašne«. Uistinu, opredjeljenje Crkve za siromašne nema alternative. Opredjeljenje Crkve za siromašne nije sociološka ili politička nego teološka kategorija. Naime, Bog koji svoje milosrđe pokazuje najprije prema siromasima poziva sve kršćanske vjernike na opredjeljenje za siromašne.

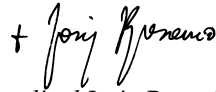
Premda živimo u društvu u kojem često prevladava »imati« nad »biti«, ljudi su vrlo osjetljivi na primjere siromaštva i solidarnosti koje vjernici pružaju svojim hrabrim i nesebičnim svjedočenjem. Svijet, kao što je podsjetio Pavao VI. u *Evangelii nuntiandi*, rado sluša učitelje koji su ujedno i svjedoci. Taj poziv na svjedočenje ne može se smetnuti s uma u djelu naviještanja Radosne vijesti. To svjedočenje na osobit način treba se očitovati u stavljanju siromašnih u središte crkvenoga života.

Nošeni tom sviješću izlagači će se na ovom teološko-pastoralnom skupu truditi pokrenuti raspravu o toj važnoj temi i potaknuti u tom duhu sudionike na vlastito promišljanje i praktično djelovanje. Tako će u trodnevnom zajedništvu Teološko-pastoralnog tjedna više od šest stotina svećenika, teologa i

pastoralnih djelatnika razmišljati o povlaštenom mjestu siromašnih u Božjem narodu.

Sveti Oče, dok okupljeni na ovome znanstveno-pastoralnome skupu nastojimo zajedno promišljati o siromašnoj Crkvi i brizi Crkve za siromahe u novoj evangelizaciji, molimo Vaš apostolski blagoslov za naše napore na tome području. A mi, u svoje molitve uključujemo Vas, sve biskupe i prezbitere kao i svu Crkvu. Neka Vam ove napisane riječi prenesu iskrenu i zahvalnu ljubav Crkve u hrvatskome narodu, koji Vam i ovom prigodom izražava svoju vjernost.

U Zagrebu, 28. siječnja 2014. godine.

† kardinal Josip Bozanić,
nadbiskup zagrebački i metropolit,
veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Vatikan, 21. ožujka 2014.

Gospodine Kardinale,

cijenjenim pismom od 28. siječnja o.g., obavijestili ste Njegovu Svetost o održavanju 54. Teološko-pastoralnog tjedna na temu „Siromašna Crkva – Crkva za siromahe u novoj evangelizaciji“, u organizaciji Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ovaj je tradicionalni susret u Zagrebu osoba uključenih u pastoralne aktivnosti, ali i svih zainteresiranih, na tragu želje Petrovog Nasljednika kada naglašava kako „u Božjem srcu posebno mjesto zauzimaju siromašni, jer se i On sam učini siromahom za nas“ (2 Kor 8, 9). Za Crkvu je briga za siromašne najprije teološka datost, a tek onda kulturalna, društvena, politička ili misaona“ (Papa Franjo, *Radost Evanđelja*, 198). Ipak najveća je odgovornost na onima koji su pastiri Crkve te kao takvi moraju biti i jasan primjer svojoj braći. Zato je potrebno da svakom zalaganju onih koji imaju brigu za duše vjernika, prethodi prvotno kontemplacija kako bismo bili vjerodostojni.

Zahvaljujući Vam na iskrenim osjećajima ljubavi i odanosti koje ste Mu iskazali u ime Crkve u hrvatskom narodu, Vrhovni Svećenik, dok moli zagovor Blažene Djevice Marije, kao i hrvatskih svetaca i blaženika, od srca udjeljuje apostolski blagoslov Vama Uzoriti, biskupima, svećenicima, posvećenim osobama, organizatorima i podupirateljima ove vrijedne inicijative te ostalim vjernicima koji su sudjelovali na skupu.

Koristim ovu prigodu najsrdačnije Vas pozdraviti u Kristu Gospodinu.

✠ Pietro Kardinal Parolin
Državni tajnik Njegove Svetosti

Uzoriti gospodin
Kardinal Josip BOZANIĆ
Nadbiskup metropolit zagrebački